

Suomen Omakotiliitto ry kiittää mahdollisuudesta kommentoida Euroopan komission esitystä päivitetyksi rakennusten energiatehokkuusdirektiiviksi (EPBD). Toimitimme palautekenttään tiivistelmän ja tässä liitteessä koko lausuntomme.

Suomen Omakotiliitto on toiminut 75 vuotta pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden edustajana, on yleishyödyllinen ja sitoutumaton kansalaisjärjestö, jossa on jäseniä n.70 000 (kotitaloutta). Olemme yksi suurimmista suomalaisista kansalaisjärjestöistä.

Edustamme pientaloissa (omakotitalot, paritalot, pienet rivitalot) asuvia yksityistalouksia, jotka omistavat tai hallitsevat asuntoaan. Suomessa on arviolta 1,2 miljoonaa pientaloa. Edustamme myös vapaa-ajan asuntojen yksityisomistajia, joita on noin 0,5 miljoonaa. Yhteensä toimintamme piiriin kuuluu yli 2,7 miljoonaa suomalaista omistaja-asukasta.

Lähtökohtaisesti Omakotiliitto kannattaa EU:n kunnianhimoisia ympäristö- ja energiatavoitteita, mutta on eri mieltä komission liian yksityiskohtaisesta esityksestä rakennusten energiatehokkuuden edistämiseksi, nollapäästöisyyden saavuttamiseksi ja vallan ehdotetusta jakautumisesta EU:n komission ja jäsenmaiden kesken.

Esitämme jatkovalmistelussa otettavaksi huomioon seuraavaa:

1. EU:n komission on noudatettava subsidiariteettiperiaatetta, antaa jäsenmaiden valita tehokkaimmat keinot toimintaan ja erityisesti kunnioittaa yksilön perusvapauksia ja omistusoikeutta.
2. EU:n komission EI tehdä liian yksityiskohtaisia ja velvoittavia päätöksiä eikä tule siirtää toimivaltaa itselleen jäsenmailta esittämällä liian yksityiskohtaisia ja yhtenäiseksi luotuja määräyksiä koko Eurooppaan (kuten MEPS, latauspistevaatimukset, siirtyminen nollapäästörakentamiseen).
3. Helmikuussa iski vakava ulkoinen shokki Eurooppaan, kun sota Ukrainassa alkoi. Direktiivi on valmisteltu ennen tätä tilannetta. Direktiivin toteuttamisen toimintaympäristö on muuttunut radikaalisti ja täten direktiivin sisältä tulisi arvioida uudelleen ja päivittää. Jo koronapandemian aikaan rakentamisessa on syntynyt materiaalipula ja kustannukset ovat nousseet rajusti. Samoin kuljetusketjut ovat vaurioituneet ja rakennustarvikkeiden saatavuus myös tästä syystä on merkittävästi heikentynyt. Nyt meneillään oleva kriisi lisää näitä kaikkia vaikutuksia ja nämä tulisi huomioida nyt ja laskea uudestaan direktiivin taloudelliset vaikutukset.
4. Ilmastonmuutoksen torjunnassa ja toimenpiteissä on noudatettava kustannustehokkuutta ja huomioitava rajalliset resurssit (osaava työvoima, materiaalit, rahoitus). Euroopan maat poikkeavat toisistaan erittäin merkittävästi niin ilmastollisesti, yhteiskunnallisesti, sosio-ekonomisesti, alueelliselta väestötiheydeltään ja muuttovirroiltaan, rakennuskannaltaan, nykyisiltä energiajärjestelmiltään sekä maantieteeltään. Direktiivin päivitysesitys ei huomioi edellä mainittuja asioita riittävästi.

5. EU:n tulee asettaa laajempia tavoitteita, joita kukin jäsenmaa voi kansallisesti soveltaa sen oman ilmaston mukaan. Suomen ilmasto- ja sääolosuhteiden kaltaisessa maassa on ollut luontainen kannustin jo nykyisen EPBD:n voimassa ollessa siirtyä kohti energiatehokkaampia taloja ja fossiilivapaata energiaa, rakennuskannan ja mahdollisuuksien mukaisesti. EU:n jäsenmaat sijaitsevat hyvin erilaisilla sääalueilla, joissa ilmasto-olosuhteet ovat merkittävästi erilaisia (lämpötila, kosteus, lumi, vuodenajan vaihtelut) ja myös näistä johtuen, rakentamisen jo alkuperäiset rakentamisvaatimukset ja kustannukset ovat merkittävästi erilaiset (esim. Etelä-Eurooppa ja Pohjois-Eurooppa).
6. Yksittäisellä omakotiasukkaalla ei ole täysin vapaita mahdollisuuksia vaikuttaa energianlähteeseen, vaan on riippuvainen asuinalueellaan tarjolla olevista mahdollisuuksista, myös tontilla mahdollisesti tuotettavan energian suhteen. Keskeinen asia energiantuotannossa on, miten Euroopassa tullaan tulevaisuudessa käyttämään puhtaita energialähteitä niin lämmitykseen kuin sähkönkulutukseen. Energiakriisi herättää myös kysymyksen energian saatavuudesta.
7. Esitetty aikataulu on täysin kestävä, epärealistinen ja tulee aiheuttamaan suuren ylimääräisen kustannusten nousun. EU komission tulee tarkastella aikataulu uudestaan huomioiden Euroopan tilanne. Näemme, että tilanne voi osaltaan jopa nopeuttaa energiaomavaraisuuden lisäämistä ja puhtaiden energialähteiden käyttöä. Samalla voidaan todeta, että Euroopan laajuista samanaikaista rakennusten remontoitua ei pystytä direktiivissä esitetyllä tavalla toteuttamaan rakennusmateriaalipulan ja osaavan työvoiman saatavuuden puutteen takia. Jo nyt on nähtävissä, että remontoijat eivät saa tarjouksia yrityksiltä korjaustoimiin, koska osaavasta työvoimasta on suuri pula. Myös koulutuspaikkojen lisäys lyhyellä aikavälillä ei ole mahdollista, koska myös eri alojen opettajia ei ole riittävästi.
8. Emme näe, että esitetyillä toimenpiteillä saavutetaan kustannustehokkainta ja rajalliset resurssit riittävästi huomioivaa ratkaisua energiakäytön vähentämiseksi ja energialähteiden nollapäästöisyyden edistämiseksi. Ratkaisut ja keinot tulee jättää maakohtaisesti päätettäväksi, jotta voidaan varmistaa alueellisen ja paikallisen tason yksityiset ja julkiset toimijat yhteistyöhön ja varmistaa suuren yleisön hyväksyntä toimille. Korjaukset tulisivat suunnata sinne, mistä hyöty on suurin. Artiklan 2 mukaisia ulkoisia vaikutuksia ympäristön ja terveyden osalta ei tulisi sisällyttää vaatimukseen, koska eurojen laskemiseen ei ole riittävästi faktatietoa.
9. Kannatamme kansallista rakennusten perusparannussuunnitelmaa, kuten Suomessa jo on käytössä. Jäsenmaat tuntevat parhaiten paikalliset olosuhteet ja pystyvät ottamaan käyttöön tehokkaat keinot ja aikataulut energiatavoitteiden saavuttamiseksi.
10. Suomen Omakotiliitto tarjoaa jo nykyisin jäsenilleen talon huoltokirjan, jossa on mahdollista suunnitelmallisesti pitää ylhäällä tehtyjä toimenpiteitä ja laatia rakennuksen elinkaaren kannalta tarpeelliset remontoitotoimet. Emme kannata yksittäiselle omakotiasujalle EU:n taholta lisää sääntelyä esimerkiksi erilaisina uusina velvoitteina tai seuraamuksina, kuten peruskorjauspassina ja uutena energiatodistuksena. Tarjoamme

myös neuvontaa jäsenillemme ja kannustamme rakennuksen ja asukkaan kannalta kustannustehokkaisiin ja elinkaariajattelun mukaisiin järkeviin, oikea-aikaisiin korjaustoimiin. Tähän rakennustekniseen neuvontaan, kuten myös rahoituksen saatavuutta koskevaan neuvontaan, tarvitaan ehdottomasti lisää resursseja, jotta yksityistalouksilla on mahdollisuudet olla mukana energiatavoitteiden saavuttamisessa.